

Handläggare
Maja Fors
Telefon: 08-50825207

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Remiss av Promemorian - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/1299

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Promemorian – Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29) till socialnämnden för yttrande. I promemorian föreslås införandet av ett obligatoriskt krav på aktivitet för den som uppbär försörjningsstöd. Sådan aktivitet som avses ska utgöra ett komplement till befintliga insatser från bland annat Arbetsförmedlingen, eller andra åtaganden såsom arbete eller studier. Den erbjudna aktiviteten ska vara anpassad till den enskildes förmåga och övriga insatser, vilket innebär att i normalfallet ska aktiviteten tillsammans med andra insatser motsvara en sysselsättning på heltid. Kravet föreslås infalla efter att den enskilde haft försörjningsstöd i två månader och socialnämnden föreslås ansvara för planeringen av aktivitet och att dokumentera denna i en individuell plan. Den som inte deltar enligt plan i anvisad aktivitet, utan att redogöra för godtagbara skäl, kan få antingen nedsatt försörjningsstöd eller helt vägras försörjningsstöd.

Förvaltningen ställer sig på det stora hela positivt att införa tydligare krav på aktivitet för den som uppbär försörjningsstöd. De huvudsakliga invändningarna som förvaltningen i det här tjänsteutlåtandet vill belysa handlar om syftet och svårigheterna med heltidsaktivering, den ökade administration som förslagen medför samt konsekvenser som kommer av vissa begränsningar som utredningen föreslår.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Promemorian – Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29) till socialnämnden för yttrande.

Remisstiden går ut 2025-01-21. Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.

Ärendet

Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste förslagen i promemorian. Förslaget ikraftträdande är den 1 juli 2026.

Införandet av ett aktivitetskrav

I promemorian föreslås införande av ett aktivitetskrav för rätt till försörjningsstöd samt en skyldighet för kommuner att tillhandahålla sådana aktiviteter som avses. Bestämmelserna föreslås framgå av 4 kap. 4a § socialtjänstlagen (2001:453). Förslaget syftar huvudsakligen till att ge individer med försörjningsstöd ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden och på sikt ska förslagen som presenteras i utredningen förhoppningsvis leda till att fler personer går från försörjningsstöd till arbete. Utredningen bedömer att kommunernas kostnader för försörjningsstöd därigenom kommer att minska och att kommunernas skatteintäkter kommer att öka genom att fler personer kommer att arbeta.

Socialnämnden föreslås ansvara för att det finns tillgång till kommunala insatser som ska erbjudas inom ramen för aktivitetskravet, som möter behovet av meningsfull heltidssysselsättning för vuxna personer med försörjningsstöd. Fyra typer av insatser föreslås bli obligatoriska för socialnämnden att tillhandahålla:

1. Aktiviteter som syftar till att motivera individen eller öka hans eller hennes förmåga att ta ett arbete, påbörja en utbildning eller delta i andra insatser som har dessa syften,
2. Aktiviteter som syftar till att öka individens språkliga förutsättningar att ta ett arbete, påbörja en utbildning eller delta i andra insatser som har dessa syften,
3. Arbetsplatsförlagda aktiviteter inom en kommunal förvaltning, och
4. Aktiviteter inriktade på jobbsökande.

Aktivitetskravet är inte tänkt att ersätta befintliga insatser utan ska ses som ett komplement. Tillsammans med andra insatser ska aktivitetsnivån i normalfallet uppgå till heltid. Det saknas en lagstadgad definition av begreppet heltid och i promemorian anges att insatserna ska anpassas till den enskildes behov och

förutsättningar. Samlade aktiviteter ska inte överstiga 40 timmar per vecka.

Målgrupp och när kravet ska inträda

Socialnämnden föreslås vara skyldig att kräva av en vuxen som har fått försörjningsstöd i minst två månader att hen deltar i sådana insatser som avses inom ramen för aktivitetskravet. Utredningen bedömer att två månader ger socialnämnden tillräckligt med tid att utreda individens behov och ordna fram en plats i en lämplig aktivitet. Enligt förslaget ges socialnämnden även *möjlighet* att kunna ställa krav innan två månader passerat.

Krav ska enligt förslaget inte ställas på den som 1) redan har en heltidssysselsättning i form av arbete, studier eller andra insatser, 2) den som har uppnått riktåldern för pension, 3) den som har hel sjukersättning och 4) den som är föräldraledig med barn under ett år.

Krav ska med andra ord även kunna riktas till personer som socialtjänsten bedömer sakna förmågan att arbeta, något som påverkar vilka insatser det bör finnas tillgång till. För hushåll med barn gäller att ett krav på deltagande inom ramen för aktivitetskravet måste vara rimligt i förhållande till hur mycket barnomsorg som kan erbjudas barnet. Utredningen föreslår inte någon förändring i lagstiftningen kring hur mycket barnomsorg en arbetslös har rätt till enligt skollagen (2010:800).

Krav på planering

När socialnämnden har konstaterat hur mycket aktivitet den enskilde redan har på annat håll åligger det nämnden att bedöma hur mycket aktivitet som behövs inom ramen för aktivitetskravet för att komplettera upp till heltid. Det är socialnämnden som föreslås ansvara för bedömningen av personens förmåga att delta i aktiviteter. En individuell plan för insatserna ska upprättas av socialnämnden. Rimlig tid för att söka arbete ska ingå i planeringen.

Frånvaro från och uppehåll i aktiviteterna

Socialnämnden föreslås ha rätt att helt vägra eller endast delvis bevilja försörjningsstöd i de fall den enskilde utan godtagbara skäl avböjer att delta i insatser enligt aktivitetskravet. Detsamma gäller om den enskilde utan godtagbara skäl uteblir från planerade insatser.

Utredningen föreslår att socialnämnden ska se till att den som deltar i insatser enligt aktivitetskravet får uppehåll i sina aktiviteter under fyra sammanhängande veckor per år. Sådant uppehåll föreslås förläggas till den period då skolorna har sommarlov.

Arbetsförmedlingens ansvar

Utredningen menar på att det faktum att en person deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen inte per automatik betyder att personen ska betraktas som heltidssysselsatt. Det ska vara den faktiska aktivitetsnivån som är avgörande för bedömningen om huruvida aktivitetskravet ska tillämpas.

Utredningen föreslår dock att deltagare i ett specifikt arbetsmarknadspolitiskt program, förmedlingsinsatser, ska anses vara sysselsatta på heltid. Utredningen föreslår även att personer som deltar i insatser enligt aktivitetskravet ska kunna få arbetslöshetsersättning.

I promemorian framhålls att förslagen om aktivitetskrav medför behov av god samordning och gemensam planering mellan kommunen och andra aktörer i allmänhet och med Arbetsförmedlingen i synnerhet. Med anledning av det föreslås socialnämnden ha rätt att från Arbetsförmedlingen ta del av följande uppgifter om enskilda:

- Skälen för att personen deltar i verksamhet på deltid, i de fall personen är anvisad till verksamhet på deltid i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
- Vilka skyldigheter personen har enligt sin handlingsplan,
- Hur många timmar per vecka Arbetsförmedlingen bedömer att personen behöver för att fullgöra sina skyldigheter enligt handlingsplanen, och
- Vilka insatser och aktiviteter som finns planerade hos Arbetsförmedlingen samt start- och slutdatum för dessa.

Arbetsförmedlingen behöver i sin tur ta del av information från socialnämnden. I utredningen föreslås att socialnämnden lämnar uppgifter till Arbetsförmedlingen om när aktivitetskravet ska tillämpas för en person som är anmäld som arbets sökande hos Arbetsförmedlingen. Socialnämnden föreslås på begäran av Arbetsförmedlingen lämna uppgifter om vilka insatser som ingår i planeringen enligt aktivitetskravet samt vilka framsteg socialnämnden bedömer att den enskilde har gjort.

Inspektionen för vård och omsorgs ansvar

Utredningen föreslår att inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska ålägga en kommun att betala sanktionsavgift i de fall då det föreligger systematiska brister i kommunens tillämpning av aktivitetskravet.

Socialnämnden föreslås att vartannat år, eller vid väsentliga förändringar, redovisa följande uppgifter till IVO: vilka insatser inom aktivitetskravet det finns tillgång till i kommunen, hur socialnämnden arbetar med kravställning enligt aktivitetskravet och hur socialnämnden arbetar med individuella planer för deltagare i

aktivitetskravet. Socialnämnden föreslås även en gång per kvartal rapportera om hur många personer som har fått insatser i de fall det varit frivilligt att kräva deltagande, hur många personer som fått insatser i de fall det varit obligatoriskt att kräva deltagande och hur många personer som har vägrats eller fått nedsatt försörjningsstöd på grund av att de inte deltagit.

Socialstyrelsens ansvar

Ett förslag från utredningen är att Socialstyrelsen inför införandet av ett aktivitetskrav bör uppdras att se över de föreskrifter som reglerar socialnämndernas skyldighet att till myndigheten lämna uppgifter som möjliggör uppföljning och utvärdering av aktivitetskravet.

Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden, enligt vad regeringen närmare föreskriver, lämna ut personuppgifter till Socialstyrelsen för angelägna statistiska ändamål. Aktivitetskravet innebär en ny skyldighet för kommunerna, som kommer att ha en tydlig påverkan för de personer som uppbär försörjningsstöd. Det är därför av stor vikt att följa aktivitetskravet tillämpning i landet för att säkerställa likvärdig tillgång till insatser samt att socialnämnderna gör likartade bedömningar avseende vilka som omfattas av kravet.

När det gäller kunskaps- och metodstöd till kommunerna föreslås i promemorian dels inrättandet av en delegation som stödjer införandet av aktivitetskravet samt att Socialstyrelsens kunskapsstödjande uppdrag avseende socialtjänsten utökas till att också omfatta arbetet med aktivitetskrav.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig på det stora hela positiv till att införa tydligare krav på aktivitet för den som uppbär försörjningsstöd. De huvudsakliga invändningarna som förvaltningen i det här tjänstutlåtandet vill belysa handlar om syftet och svårigheterna med heltidsaktivering, den ökade administration som förslagen medför samt konsekvenser som kommer av vissa begränsningar som utredningen föreslår.

Införandet av ett aktivitetskrav

Det arbete som redan bedrivs i stadens socialtjänst får med det föreslagna aktivitetskravet ett tydligare regelverk, både för den som handlägger försörjningsstöd och för den som ansöker om försörjningsstöd. Redan idag ställs krav på aktivitet inom

försörjningsstödet, men det ser olika ut i landet. Utredningens förslag bidrar till en ökad rättssäkerhet och likvärdighet i kommunernas arbete. Ett tydligt nationellt regelverk skapar dessutom förutsättningar för förbättrad kunskaps- och kvalitetsutveckling, vilket går i linje med omställningen som kommer av införandet av ny socialtjänstlag, enligt vilken det bland annat kommer att ställas högre krav på att socialtjänstens insatser ska vara kunskapsbaserade, att socialtjänsten ska arbeta förebyggande samt att socialtjänsten ska vara tillgänglig för den enskilde.

Ur ett samhälleligt perspektiv svarar inte aktivitetskravet bara mot ett intresse av att minska kostnaderna för försörjningsstöd utan det handlar minst lika mycket om kommunernas kompetensförsörjning. Förvaltningen menar att det med anledning av detta hade varit fördelaktigt att koppla samman ett aktivitetskrav med utbildningsinsatser, då det i samhället finns stora grupper av arbetslösa som saknar relevant utbildning och kompetens samtidigt som det finns branscher med stora behov av kompetent arbetskraft.

Utredningen menar att möjligheten till att ställa krav på att den enskilde enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen deltar i kompetenshöjande insatser för att ha rätt till försörjningsstöd ska finnas kvar och att aktivitetskravet läggs till utöver detta. Förvaltningen menar att ett enklare och tydligare förfarande vore att *skyldigheten* för socialnämnden att ställa krav på den som har försörjningsstöd i lagstiftningen skulle ersätta *möjligheten* att göra så.

Målgrupp och när kravet ska inträda

Utredningen föreslår att kravet ska aktualiseras efter två månader med försörjningsstöd för i stort sett alla vuxna. Tidsramen menar förvaltningen är rimlig, om än något snäv och skulle kunna utökas till tre månader för att säkerställa att det finns tillräckligt med tid att utreda individens behov, att stämma av med befintlig aktivitet och att därefter kunna planera för lämplig kompletterande aktivitet. Eftersom beslut om försörjningsstöd fattas månadsvis i förskott menar förvaltningen att det blir en otydlighet att uttrycka sig att kravet ska inträda ”efter två månader” och föreslår i stället att kravet uttrycks inträda ”vid beslut om försörjningsstöd för tredje månaden i rad”.

De grupper som föreslås undantas från kravet bedöms vara befogade. En invändning här från förvaltningens sida är att personer med aktivitetsersättning inte undantas och inte heller de som har varaktigt nedsatt arbetsförmåga men som, till följd av att skadan eller sjukdomsfallet inträffade innan personen bosatte sig i Sverige, inte har rätt till sjukersättning. Förvaltningen menar att dessa

grupper i sammanhanget borde jämföras med de som får sjukersättning.

Stockholms stad har idag mycket omfattande arbetsmarknadsinsatser, men det föreslagna aktivitetskravet omfattar dels en betydligt större målgrupp än den som idag tar del av kommunens arbetsmarknadsinsatser och den kräver en helt annan typ av insatser än det som erbjuds i dag.

För att illustrera ungefär hur många personer som kan komma att omfattas av det föreslagna aktivitetskravet kan oktober månad 2024 användas som ett typexempel. Den månaden var det 8 276 vuxna personer som hade försörjningsstöd i Stockholms stad. Av dessa var 108 personer föräldralediga, 227 hade sjuk- eller aktivitetsersättning, 74 var pensionärer och 75 hade heltidsarbete, vilket innebär att ungefär 484 personer enligt utredningens förslag inte skulle omfattas av aktivitetskravet.

7 792 personer skulle då enligt det föreslagna kravet erbjudas insatser för att ha rätt till försörjningsstöd. Som jämförelse kan sägas att samma månad var 1 816 personer inskrivna på stadens jobbtorg och endast en liten andel har där en heltidssysselsättning. Anledningen till att inte alla individer med försörjningsstöd deltar i jobbtorgs verksamhet beror på att det kan finnas andra stödbehov som behöver utredas och som kan behöva tillgodoses genom till exempel vården eller andra delar av socialtjänsten innan det blir aktuellt att delta i jobbtorgsverksamhet. Med största sannolikhet krävs nya insatser för att kunna erbjuda heltidsaktivitet för fler målgrupper än de som idag deltar i jobbtorgs verksamhet. Förvaltningen vill därför framhålla att det kommer att krävas ett omfattande arbete för att genomföra den föreslagna reformen.

Vidare vill förvaltningen framhålla att det finns ingenting i det som utredningen presenterar som befintlig kunskap om aktivering av mottagare av försörjningsstöd som tyder på att aktiviteter på heltid skulle ge bättre effekt vad gäller att hjälpa personer gå från bidrag till jobb. Skyldigheten att inom ramen för kravet tillhandahålla arbetsplatsförlagda aktiviteter inom kommunal förvaltning riskerar att tränga undan möjligheter till kommunala visstidsanställningar (Stockholmsjobb) och offentligt skyddade anställningar. Redan idag finns en konkurrens om platser i stadens verksamheter för subventionerade anställningar och praktikplatser. Det kommer ytterligare förstärkas när tusentals individer behöver ha en heltidssysselsättning för att Stockholms stad ska uppfylla aktivitetskravet.

Krav på planering

Förslaget att anvisad aktivitet beskrivs och följs upp i en individuell plan stämmer väl överens med hur Stockholms stads socialtjänst

arbetar idag, där stadsdelsförvaltningarna upprättar en planering mot självförsörjning och jobbtorgen upprättar en jobbplan. Denna typ av dokumenterad plan möjliggör delaktighet för den enskilde och ger socialtjänsten goda möjligheter för uppföljning och bedömning av rätten till försörjningsstöd. Eftersom aktivitetskravet är tänkt att komplettera andra insatser kommer arbetet med de individuella planerna att ställa högre krav på samverkan med andra aktörer och kan därmed bli betydligt mer resurskrävande än vad det är idag. Förvaltningen bedömer till skillnad från utredningen att det kommer att innebära en ökad administrativ börda och ökade kostnader.

Frånvaro från och uppehåll i aktiviteterna

I Stockholms stad har personer med barn yngre än 16 år möjlighet att vara lediga från sina arbetssökaraktiviteter på Jobbtorg med bibehållet försörjningsstöd under fyra veckor under sommaren, för att kunna vara lediga tillsammans med sina barn. Utredningens förslag är därmed delvis i linje med befintliga arbetssätt och förvaltningen bedömer det vara rimligt att godkänna uppehåll för vila och återhämtning även för andra vuxna med försörjningsstöd, särskilt med tanke på att det blir vanligare och vanligare att människor uppbär försörjningsstöd under långa perioder. Det kan även vara välkommet från verksamhetens perspektiv för att hantera semestrar under sommaren.

Arbetsförmedlingens ansvar

Förvaltningen bedömer det som problematiskt att kommunen blir skyldig att täcka upp för inaktivitet i statliga arbetsmarknadspolitiska program. Att ge kommunen utvidgat ansvar för arbetsmarknadspolitiken innebär en påtaglig risk att Arbetsförmedlingen drar sig tillbaka när det gäller ansvaret för de som omfattas av kommunens aktivitetskrav. Utredningens förslag bidrar heller inte till någon ökad tydlighet vad gäller kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken och ansvarsfördelningen mellan kommun och stat, vilket förvaltningen tycker är beklagligt.

Om förslagen ska realiseras instämmer förvaltningen i nödvändigheten av en förbättrad samverkan mellan Arbetsförmedlingen och socialnämnden för att hjälpa människor till arbete och egen försörjning. Eftersom aktivitetskravet ska vara subsidiärt och därmed inte ska inskränka på de skyldigheter som den enskilde har enligt andra regelverk, så är ett smidigt informationsutbyte med framförallt Arbetsförmedlingen A och O. Förvaltningen tillstyrker de informationsmängder som nämns i promemorian, men det finns ytterligare information som socialnämnderna är i behov av. Dessa finns sammanfattade i en hemställan till regeringen författad av Sveriges kommuner och

regioner (SKR) hösten 2023¹ och förvaltningen föreslår att även dessa informationsmängder inkluderas i utredningens förslag.

Förvaltningen ser även att det behövs en utvidgning till att fler som arbetar med att planera för aktiviteter inom ramen för kravet ska kunna ta del av informationen från Arbetsförmedlingen, som idag finns tillgänglig via tjänsten SSBTEK² endast för den som handlägger försörjningsstöd. Även den som planerar för insatser som ska leda till självförsörjning behöver få möjlighet att ta del av informationen.

Inspektionen för vård och omsorgs ansvar

Förvaltningen ser att förslagen som berör tillsyn och sanktioner hänger samman med frågan implementeringsstöd och tillämpningsstöd. För att inte riskera sanktionsavgifter behöver det finnas en tydlighet gällande när och hur undantag från kravet kan göras för olika målgrupper. Det är även av stort vikt att det finns smidiga kommunikationsvägar för socialnämnden att på ett enkelt sätt kunna rapportera till IVO. Ett annat alternativ som bör övervägas är om socialnämnden kan rapportera enbart till en av myndigheterna (IVO eller Socialstyrelsen) och att de sedan kan dela information mellan varandra. Det skulle minska den administrativa bördan för socialnämnden.

Socialstyrelsens ansvar

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag att inrätta ett kunskaps- och metodstöd till kommunerna i form av dels en delegation men även med utökade uppdrag till Socialstyrelsen. Det är ett sätt att främja likvärdig hantering och bedömning av aktivitetskravet i alla Sveriges kommuner.

Ett stöd för implementering och tillämpning ser förvaltningen behöver innehålla stöd i hur bedömningar av förmåga för olika målgrupper ska göras och likaså behöver det finnas en tydlighet i när undantag från heltidsaktivering kan medges. Förvaltningen ser även behov av ett stöd för implementering och tillämpning som är samlat för den bidragsreform som regeringen ämnar införa i olika steg, där aktivering på heltid för att ha rätt till försörjningsstöd är första steget, följt av en successiv kvalificering till den svenska välfärden samt ett bidragstak som gör att inkomsten av bidrag inte kan bli högre än inkomsten av arbete. Förvaltningen menar att det behövs ett samlat stöd för hur reformen ska genomföras i kommunernas socialtjänst och detta stöd behöver också

---

¹ [Ökad tillgång till information från Arbetsförmedlingen genom SSBTEK, SKR2023/01269](#)

² Sammansatt bastjänst för ekonomiskt bistånd, en digital tjänst som möjliggör för kommuner att via verksamhetssystem få information från statliga myndigheter.

Källa: [SSBTEK, digital tjänst för ekonomiskt bistånd | SKR](#)

harmonisera med omställningen enligt nya socialtjänstlagen vilket bland annat innebär kunskapsbaserade arbetsätt.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer att det krävs full finansiering enligt finansieringsprincipen för att den föreslagna reformen ska lyckas. En otillräcklig finansiering skulle belasta en redan hårt pressad socialtjänst, som det dessutom finns stora förväntningar på i många delar framåt.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss av Promemorian - Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn

Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör
Lina Blombergsson, Avdelningschef

Datum

2025-01-12
2025-01-11